

Принимая
в внимание
выпущенный
Министром

Vojvoda Mišić

Stari Sokolac, vojvoda i osloboditelj, zastupao je o slavnim danima prvog Sokolskog Vidovdanskog Sabora u Novom Sadu god. 1919. južnoslovenskog kralja, vojsku i sve južnoslovensko junaštvo. Jednostavan, neukrašen i mio, zadobio je sva sokolska srca, i bio predmetom neizmernog poštovanja, oduševljenog divljenja i ljubavi bez kraja. Tada nam je dao na poklon svoju sliku, i svojeručno napisao: Južnoslovenskim Sokolima Vojvoda Mišić!

Preko godinu dana gonjen teškom bolešću izgleda da je pobeđen jedino smrću. Ali nepobedni uputio nam je još ove reči: dobro je, naši su održali položaj, — i tek onda je širom otvorio vrata besmrtnosti, i otišao u društvo svih naših junaka.

Herojski život njegov je bio prost, čist i jasan, i penjao se bez prekida prema zvezdama. Uvek na mestu, stalno ispunjavajući dužnost, ubeđen u jednu i određenu misao, davao je sve što se na odluku dati moglo. Na oko tako neznatan i miran udarao je po bojnim poljima Suvobora, Rudnika, Veternika i Kajmakčalana, kao ljutit i strašan buzdovan!...

Prvi, najveći i najbolji, umro je nakon svršenog dela, bogat siromaštvom i slavom. Darovao nam je sve ovo što imamo, i otadžbinu i slobodu...

I dok će pozna legenda i pesma, da plete čarobne niti i rasipa čudesne boje oko njegove božanske ličnosti, skinimo braćo kape na grobu vojvode i osloboditelja Mišića i kliknimo snažno i sokolski: slava, slava, slava!

Јосип Јурај Штросмајер

4. фебруара године 1815. родио се у Осијеку наш великан чије се име чуло и у Паризу и Риму, у Лондону и Москви и чије ће име остати незаборавно и неразрешиво свезано са свим нашим националним и културним покретима. Оно, што је велики син мале потлачене Хрватске желио и настојао још прије 50 и више година, што је он гледао у машти својој, ми смо доживели. Доживели смо, да су браћа трију имена постала једно, а доживећемо

ваљда и то, да ће цркве двају називља постати једно. На то нас опомиње запис његов, којим је још године 1882. посветио своју велебну цркву Ђаковачку речима: „Слави божјој, јединству цркава, слози и љубави народа свога“.

Никао на малој хрватској груди у срцу туђине, одрастао у време првог буђења и откуцаја била народнога, он је надвисио све савременике своје. Израсао је велик попут торњева своје цркве и његов се глас чуо на далеко и широко до крајњих граница сањане домовине његове Мајке Свеславије. Као глас благога и брижнога оца звучао је он свима Славенима: и онима потлаченима, који су стењали у ропству Мађарске и Аустрије и оним Слободнима. Као глас суца и осветника потресао је душама непријатеља наших у Бечу и Пешти. Нема културне институције у нашој ужој домовини, којој он није положио темељац камен или ју до врха сам саградио; нема ниједне у нашој сада широкој домовини, коју он није помогао и даривао, била она световна или црквена, католичка или православна, хрватска, српска, црногорска или словачка, чешка или украјинска. Све је то њему већ онда било једно, све су то била браћа, деца једне матере Славије. Његово доба бијаше доба великих духова и ми смо сретни, што је из нашег малог народа поникао дух, чије је име уписано у светској повести упоредо с именима великих националних бораца, народа далеко културнијих од нас.

8. априла биће 16 година, што његова тела нема међу нама, али дух његов живи и ми га осећамо на сваком кораку, осећамо радост његову над победом оних идеала, над остварењем оних циљева, које је гајио од свога рођења, за које је војевао цео свој дуги и богати живот. Његови ће културни споменици причати славу његову столећима, а спомен на њега живеће у срцима позних покољења. Нека му је вечна слава и спомен!

Osečki Slet 1921. godine

Najvidljivije i najjače bilo sokolskog života našeg su veliki godišnji sletovi. Tako je bio Novosadski slet g. 1919., Mariborski 1920., pa sada ove godine Osečki. Nije mahne u tome, što su

to sve pokušaji. Dobri su za to, što nas spremaju za jedan veliki Južnoslovenski Slet u skoroj budućnosti. I sve su pokušaji veći, sve su dimensije ogromnije, kako po množini, tako po kakvoći. Sve to ide lepo, ide normalno, ide kako treba i ide svojim putem. Put taj nije uvek i naša momentana odluka, nego je naša odluka često zavisna od kretanja same ideje. Ideja je pokrenuta krajem g. 1918. Sad ona ide, valja se, kao usov. To ne može niko da zaustavi. Pa je sa naše strane u opće prilično mudro, kada naša rešenja idu putem ideje. Onda se ostvaruju sama od sebe i sama po sebi. I to je dakle dobro, pa možemo da budemo zadovoljni! Jedino bi trebali da pomislimo nato, kako bi to bilo, kada bi mi ideji krčili puta, kada bi joj olakšavali kretanje, kada bi i mi lično pridoneli nešto onome, što i bez naše volje, a često i protiv naše volje, tako krasno napreduje. Kada bi n. pr. ovako mislili: t. z. godišnji slet naš mora da bude, jer to traži život sokolski, jer to traži budući Južnoslovenski Slet; koliko god je taj godišnji slet velik i sve veći, on za sada ne može još da angažuje celokupno Južnoslovensko Sokolstvo; izvan domašaja godišnjeg i glavnog sleta ostaju veliki delovi Sokolstva mrtvi, nedirnuti i prazni; to nije ni dobro, ni korisno, ni pravo; ako Sokolstvo po smetnjama saobraćajnim, i inače materijalnim, ne može celokupno da bude na jednom našem sletu, treba mu dati pobuda, da dane godišnjeg sleta oseti i proslavi na način moguć; to je lako ostvarljivo na način taj, da dan godišnjeg velikog sleta bude dan obavezatnih javnih vežbi i nastupa za svako društvo sokolsko ili župu sokolsku; ponajbolje sa određenim, jednim i jednakim vežbama; tako da zbilja bilo sokolskog života najjače i najslobodnije udari i na sve strane i odjednom. Za ovako razmišljanje nema poteškoća. Jedino što se sadržaj vežbi ima unapred da odredi i da spremi. A dan je i onako određen, to je Vidov-dan! Mi verujemo u sposobnost našeg tehničkog odbora pa se ovde nećemo da zaustavljamo. Nego obraćamo pažnju pozvanih na nešto drugo. Vežbe imaju unapred da se odrede i da se spreme. To je jasno. Sad mi tome hoćemo da dodamo ovo: vežbe imaju za vremena da budu objavljene, da budu rastumačene, da budu rasturene u sva društva, — za vremena! Mećemo važnost na to: za vremena! A pobudu nam daje baš ovogodišnji Osečki slet. Održavanje Osečkog

sleta objavljeno je u Mariboru na našoj glavnoj skupštini. Kako po pripremama Osečke Župe, tako po samome razvoju, sudeći, Osečki slet će da bude veličanstven i silan! Svi to znamo, svi to osećamo, i svi mu se radujemo! Ali danas je kraj februara kad ovo pišemo, Osečki slet je krajem junija, a vežbi za Osečki slet, novih vežbi, nemamo! Do sleta je još vrlo kratko, teško da sastavimo četiri meseca! Pitamo ovo: ako se misli na neke nove vežbe za Osečki slet, kada ćemo videti i imati te vežbe, i kakove će da budu, i ko će imati vremena da ih tačno i precizno nauči?! Kraj svega verovanja u sposobnost naših tehničara mi sa tačnom sigurnošću moramo da sumnjamo u uspeh sleta, ako se nove vežbe budu vežbale. Pa osećajući dobro, da će ovo shvatiti svi što zdravim razumom raspolažu, predlažemo ovde, da se na Osečkom sletu kao glavna tačka vežbanja vežbaju vežbe Hofmanove i Vidmarove, vežbe oslobođenja i ujedinjenja. Te dakle vežbe da budu glavnim predmetom sletskog rasporeda; i tu neka iziđu sokolske mase. Ako i bude nekih novih vežbi mogu da ih prikažu neka manja i odabrana odelenja, već i zato, da ih vidimo, da ih ocenimo, da ih uporedimo po vrednostima, koje je stvorila g. 1919. i 1920.! A kao razlog ovom predlogu uzimamo i to, da su vežbe oslobođenja i ujedinjenja večno lepe i vredne, da zaslužuju da se nikada ne zaborave, i upravo sve do Južnoslov. Sokol. Sleta, i na njemu samom, imaju uvek da se te vežbe vežbaju! Iznosimo ovo čisto, otvoreno i jasno i tražimo od našeg Saveza, da ovo pitanje reši. A kad već govorimo ovde o sletu, onda moramo i naše uredništvo da zamolimo, da nas što bolje, življe i opširnije obavešćuje o Osečkom sletu. U opće treba već odavno da postoji zasebna rubrika u listu za Osečki slet. Mi ne razumemo, što se toliko ćuti o jednoj tako eminentno važnoj stvari?! Najposle je i dužnost braće iz Oseka da rade u tome pravcu. Radi se o celokupnom Južnoslov. Sokolstvu, bar tako mi mislimo. U opće očekujemo od svega toga nešto više živosti i živahnosti. A sve u korist i napredak našeg celokupnog, velikog, Južnoslovenskog Sokolstva! Zdravo!

T.

Шалъите претплату за „Сок. Гласник“

Signal za opreznost!

Katolički klerikalni orlovi razleteli se po Beogradu. Ima ih od običnih popova do nadbiskupa. Rade usmeno i pismeno, govorima, posetama, predstavkama i memorandumima. Promolili su crno lice u ustavnom odboru izvršivši napadaj na nas. Zatim obijaju pragove ministarstva vere, a osobito prosvete. Išli su i do Regenta!

Što hoće orlovi? Hoće da se Sokolstvu zatvore vrata škole. A u mesto sokolskog sistema, da se uvede orlovski sistem tel. vežbanja. Kakav je to taj orlovski sistem, — to niko ne zna. Da li je ovo sistem koji vredi i za muslimane, i za pravoslavne, i za jevreje, ili samo za katolike, — to niko ne zna. Što hoće i kuda vodi orlovski sistem, — to niko ne zna!

Ali je Sokolstvo krivo, i ima da se suzbije i smlati. Zašto? Orlovi se trude da lažnim i izvrnutim citatima iz sokolskih knjiga dokažu, da Sokolstvo širi bezbožnost, ateizam, nemoral, da ruši društvo! Sokolstvo treba uništiti, ono Sokolstvo, što je od 1914. do 1918. imalo pet veleizdajničkih procesa i dalo na gubilište pedesetinu ljudi, zauzelo u tamnicama na stotine mesta, podiglo polovinu dobrovoljačkih četa! To Sokolstvo širi nemoral! A katolički klerikalni orlovi, što su od 1914. do 1918. pevali pesmu: „sve Srbe treba obesiti o vrbe“, što su osnivali austrijske dobrovoljačke odjele, i pljuvali u lice Jugoslavije, ti katolički klerikalni orlovi, čuvari crno-žute istine, poštenja, časti i pravde, pobornici jedino spasavajućeg Rima, oni su pozvani da jezuitskim dobrodeteljima vaspitaju našu decu i pobrinu se za njihovo obrazovanje!

Ovo nije sudar sa Sokolstvom, nego je udarac Sokolstvu iza leđa! Klanja se pred ministrima u Beogradu, za dokaze se iznose najgore laži, za sistem telesnog vežbanja se prodaje ono što ne postoji! Glavna namera je sakrivena! Udarac Sokolstvu iza leđa od pre nekoliko dana samo je nastavak jedne tvrdoglave katoličko-klerikalne orlovske akcije, koja traje od kraja 1918. i koja neće prestati! To je početak i uvod u kulturnu borbu celoga Jugoslovenstva!

Dajemo zato signal za opreznost, osobito za braću u Sloveniji i Hrvatskoj, gde orlova u opće ima! Neka otvore dobro

oči, i neka paze što se i kako se radi! Sokoli ne izazivaju nikoga, jer je Sokolstvo narodna ustanova! Prematome, ko se na Sokolstvo srdi i pobija ga, nenarodan je, i izdajnik je narodne stvari!

Orlovi uzimaju kao vrhovnu ideju ideju jednog verskog društva, Sokoli uzimaju kao vrhovnu ideju ideju jednog narodnog društva. Pogodaba ili kompromisa zato nema i ne može da bude, nego ili jedno ili drugo! Sokolstvu služi za najveću čast, da ovde neće nipošto popustiti!

Sokolstvo je evenarodna ustanova, brat je mio ma koje vere bio! Zadojeni verskom netolerancijom katolički klerikalni orlovi traže od našeg ministarskog saveta u Beogradu, da u narod i škole unese versku podelu, versko nadmetanje, verski razdor i verski boj!

Dajemo za to signal za opreznost! Jaki smo da nikoga ne vređamo, slobodoumnii smo da sve trpimo, verujemo u jednu, narodnu južnoslovensku misao, ali smo i pripravnii i gotovii, da se bijemo na život i smrt i sa katoličkim, i sa pravoslavnim, i sa muslimanskim, i sa jevrejskim orlovima, — sa svima i svakim što nas hoće da deli! Obzirom na klerikalizam imamo samo jednu politiku, i ta je kratka: klerikalizam u prsa!

Obilazni put, kojim danas protiv Sokolstva nastupaju katolički klerikalni orlovi u Beogradu, rešava nas u času jedne, konačne odluke, i naša akcija neka ostane živa i spremna! Pa zato bez bojazni očekujemo što će dalje biti!

Predlog brata dr. Kuščera

Sokolstvo dolazi ¹⁾ u svome svakodnevnome životu često na nerešene probleme obzirom na svoju organizaciju, na način svoga rada ²⁾ i t. d. Valja ³⁾ priznati, da su sabor, glavna skupština, starešinstvo, tehnički odbor i t. d. rešili mnogo važnih pitanja ⁴⁾ i dali time župama, društvima i članstvu merodavne upute. ⁵⁾ A mnogo neodloživih ⁶⁾ pitanja uvek ⁷⁾ je još nerešeno. Subjektivno pak je osećanje ⁸⁾ žurnosti vrlo različito — to je sasvim prirodna stvar, koju ne možemo nikome prebacivati ⁹⁾ — kod elemenata naše organizacije na jednoj strani i kod vrhovnih organa na drugoj. Put od jednih k drugima doduše ¹⁰⁾ postoji, ali priznati možemo, da je vrlo neizglađen. Nije se dakle čuditi, da usmeni glasovi članstva i društava — želje, nezadovoljština,

priznanje, predloži — na taj način ne nalaze odjeka, jer ne dopiru¹¹⁾ ni pred sokolsku javnost ni pred vrhovne organe.

Stavljam radi toga predlog:

„Glasnik“ neka uvede posebnu stalnu rubriku, koja će donositi misli članstva o raznim sokolskim pitanjima. Prinosi u što stručnijem¹²⁾, kraćem i konkretnijem obliku neka se šalju redakciji za ovu rubriku. Poželjno je, da se o potrebnim pitanjima razvije i debata u „Glasniku“ — razume se u okviru sokolskih načela.

Počinem sa jednim vrlo važnim pitanjem, da odmah prikazem, kako stvar zamišljam.

1. O odnošaju ženskih odseka i društava.

Poželjno je, da u ovome pitanju upoznamo pre svega mnjenje naših sestara; ako već pokrene stvar koji brat, bilo bi dobro, da se rasprava u „Glasniku“ nastavi¹³⁾ i to u prvom redu sa strane sestara.

Zastupam ovo gledište:

Razvoj našeg doba ide u pravcu, da dobiva priznavanje ravnopravnosti muškaraca i ženskih sve veći opseg. Ne nalazim apsolutno nikakvog razloga, koji bi govorio protiv potpune ravnopravnosti u sokolskoj organizaciji. S druge strane pak razlika u zvanju¹⁴⁾, značaju i t. d. takva je činjenica¹⁵⁾, da moramo kod sokolskog uzgoja s njome računati, ako hoćemo da postignemo što veći uspeh.

Tim dvoma principima odgovaralo bi po mome mišljenju, da budu

1. članice u svoj sokolskoj upravi potpuno ravnopravne, t. j. da u tom pogledu ne pravimo uopće nikakve razlike; da bude i u pogledu aktivnog i pasivnog izbornog prava¹⁶⁾ sve članstvo jednako i da odlučuju samo sposobnost i potrebe Sokolstva;

2. da stvari, koje se tiču isključivo muškog ili ženskog dela članstva i kod kojih je apsolutno potrebno računati sa razlikom fizičke i psihičke konstitucije, rešavaju članovi za sebe a članice za sebe. Ovamo spada pre svega organizacija prednjačkih zborova. Pretstavljam si stvar tako, da svako društvo nastoji da vežbanje članova vodi članski prednjački zbor, vežbanje članica sestre same. Zajedničke stvari rešava celokupni prednjački zbor (prednjaci i prednjačice zajedno). (Ne sviđa¹⁷⁾ mi se odredba pravilnika, da mora redovito biti delegovan jedan član muškog prednjačkog zbora, da nadzire vežbanje članica. Neka i način organizacije ne bude takav kao da su članice podređene muškom prednjačkom zboru).

I kulturno-prosvetni rad stavlja nas katkada pred pitanja koja se tiču bilo samo članova ili samo članica, bilo da su takve naravi, da je shodnije¹⁸⁾ raspravljati o njima odeljeno; da spo-

menem samo seksualni odgoj, materinstvo, negu dece i t. d. Čini mi se zgodno, da i ove stvari obravnavamo za članove i članice posebno; možda je oblik muškog i ženskog odseka za to primeran.

Neprimernim pak smatram sadanji oblik ženskog odseka, koji izaziva utisak, kao da su muškarci članovi društva a ženske članice odseka; da imadu muškarci sva prava u društvu a ženske samo u odseku. U upravi uopće ne treba činiti razlike obzirom na pol,¹⁹⁾ kod sokolskog odgoja moramo ju uvažavati u koristi stvari činiti u punoj meri.

(Upozorujemo čitaoce na „Sokolski Glasnik“ za god. 1920. br. 3., str. 113., na članak pod naslovom „Za naše sestre“. Pr. Ur.)

Naš naraštaj

II.

Osnovni temelji na kojima su građeni poslovници odseka za naraštaj: društva, župa i Saveza jesu: 1. zaključci Sokolskoga Sabora predloženi po sokolsko-školskome odboru; 2. stanovište ministarstva prosvete izraženo do sada sa naredbama od 19. januara i 4. okt. 1920.; 3. stanovište da je Sokolstvo deo školskoga vaspitanja i da ta dva faktora unutar svoje organizacije imadu da se podudaraju i slažu; 4. načelo da se sokolskim vaspitanjem imade dete da razvija u svim pravcima prvo: njegovih duševno-fizičkih potreba, drugo: izvan sokolskoga vaspitanja nema ni jačega ni boljega vaspitanja. Unutar organizacije opšte sokolske dete kao član društva i budući član naroda ima da dobije sve što traži njegova duša i telo, kako ne bi dete tražilo i drugo vaspitanje i drugo društvo, i stim u celini sokolsko vaspitanje ne bi bilo izrađeno, celovito i sokolsko.

Unutar sokolske organizacije imadu da budu dva odeljenja,

¹⁾ prihaja; ²⁾ dela; ³⁾ treba je; ⁴⁾ vprašanj; ⁵⁾ navodila; ⁶⁾ nujnih; ⁷⁾ zmeraj; ⁸⁾ občutek; ⁹⁾ očitati; ¹⁰⁾ sicer; ¹¹⁾ prodrejo; ¹²⁾ strokovnejšem; ¹³⁾ nadaljuje; ¹⁴⁾ pokliču; ¹⁵⁾ dejstvo; ¹⁶⁾ volilne pravice; ¹⁷⁾ ugaja; ¹⁸⁾ primerneje; ¹⁹⁾ spol.

koja se bave naraštajem i pitanjem deteta; jedno: stariji Sokoli-
učitelji koji vode rad odseka i dete je u tome predmet; drugo:
sama deca vode i raspravljaju u svom delokrugu, na osnovu
dečje samouprave, dete je u tom radu aktivno.

To je drugo, što se treba da ima na umu, a da se razume i
ocene ovi poslovnici. Za razradu poslovnika služio sam se člancima
braće: Dr. Laze Popovića (Sokolstvo i škola; Sokolski četnici;
Nacrt zakona u obvezatnom tel. obrazovanju u državi); Dr. Franjo
Bučar (Referat na Sokol. Saboru); Ivan Bajželj (Predlozi o re-
formi telesne vzgoje); Dr. Miloš Popović (Novo Sokolstvo). Osim
zvaničnih zaključaka i članaka sokolskih radnika, proučio sam
rad i organizaciju Českoga Sokolstva, kao i sve pokrete u istom
pravcu od pojedinih radnika, koji se nisu bavili Sokolstvom nego
telesnim uzgojem.

Sve ideje, sve pokrete, kako sokolskih i
drugih radnika u tom pravcu, sveo sam na prin-
cip: rešiti čim pre i prema našim prilikama i
potrebama problem deteta unutar Sokola i
Škole i maknuti pitanje naraštaja s mrtve tačke
i dati mu kolotečinu.

Poslovnik

odseka za sokolski naraštaj župe.

§ 1.

Ime: Odsek za naraštaj sokolske župe u

§ 2.

Zadatak: Odsek ima da vodi, pojačava i nadzire celo-
kupan rad oko naraštaja u odsecima društava spojenih u župi, te
da stoji u vezi sa odsekom za vaspitanje naraštaja u Savezu.

§ 3.

Svrha se postiže: I. nastojanjem da se u središtu župe
sakupi čim veći broj Sokola-učitelja u odseku; II. održavanjem
veze sa odsecima društava spojenih u župi; III. priređivanjem i
održavanjem tečajeva za učitelje i prednjake naraštaja; IV. skup-
ljanjem statističkih podataka o radu i broju dece u naraštaju;
V. izdavanjem dečjih listova, knjiga i brošura, kako u pravcu
sokolskoga tako i opštega vaspitanja dečje duše i tela; VI. pri-
ređivanjem dečjih izložaba iz glave nauke o dečjem zadatku,

radu i životu; VII. osnivanjem dečjih biblioteka, muzeja, pozorišta, bioskopa, pevačkih i tamburaških odeljenja; VIII. priređivanjem sokolsko-naraštajskih sletova; IX. izveštavanjem o razvitku i radu oko naraštaja u Sokolstvu; X. izašiljanjem učitelja-predavača među sokolsku decu; XI. sabiranjem podataka o istoriji dece u Sokolstvu; XII. vezom i radom sa ustanovama državnim i privatnim, koje rade u istom pravcu i sa ciljem sličnim Sokolstvu; XIII. otvaranjem šumskih škola; XIV. izašiljanjem dece na letovalište u planine ili na more; XV. otvaranjem dečjih trapeza.

§ 4.

Članovi odseka: Članovi odseka dele se na dvoje: a) prirodni i b) izabrani.

§ 5.

Prirodni članovi jesu: načelnik, predsednik prosvetno-kulturnoga odeljenja župe i sve vođe naraštaja društava spojenih u župi i oblasni referenti za telesno vaspitanje.

§ 6.

Dužnosti i prava: načelnika-ce, predsednika prosvete jesu: da paze da se rad u naraštaju župe u tehničkom i prosvetnom pogledu harmonično razvija sa radom cele župe. U slučaju sukoba rešava spor zajednička sednica prednjačkoga i prosvetno-kulturnoga odeljenja župe.

Vođe naraštaja društava spojenih u župi imaju pravo prisustvovanja svim sednicama odseka za vaspitanje naraštaja u župi i kao takovi imaju pravo predlaganja, govora i rada, isto tako i referenti.

§ 7.

Izabrani članovi jesu: a) vođa-učitelj i njegov zamenik; b) zapisničar; v) učitelj-predavač; g) novinar; d) nadzornik; e) osam odbornika (koji mogu da budu iz redova: učiteljskih, lečničkih, iz oblasti za zaštitu dece, ped. društava i društava, koja imaju vezu sa radom odseka župe.

§ 8.

Prednjački zbor: Prirodni i izabrani članovi sačinjavaju odsek za vaspitanje naraštaja u župi. Vođa (njegov zamenik) zapisničar, učitelj-predavač, novinar, nadzornik i osam odbornika sačinjavaju prednjački zbor naraštaja u župi, čiji članovi moraju biti iz središta župe.

§ 9.

Dužnosti članova prednjačkoga zbora:

Voda-učitelj: da vodi brigu o radu i pokretu celokupnoga naraštaja društava spojenih u župi. On vodi sednice župskoga odeljenja, te je dužan na svaku sednicu da pozove načelnike župe i predsednika odeljenja prosvete u župi. Član je tehničkoga odbora župe u kome referiše o celokupnome radu u svom delokrugu. On potpisuje dopise i otpise u ime odeljenja. Nastoji, da se javnost zainteresuje za pitanje naraštaja u Sokolstvu — te drži vezu sa sokolskim vlastima — naročito nadzornicima, koji preporučuju rad Sokolstva među naraštajem u školi. On vodi javne istupe župskoga naraštaja prilikom naraštajskih sletova, izleta, izložaba i t. d. Čini vezu sa vođama-učiteljima naraštaja i odsekom za vaspitanje naraštaja u Savezu. On pazi da se zaključci u sednici u život provedu — te u javnosti zastupa odeljenje. U odsutnosti vođe-učitelja u svemu ga sa istim pravima i dužnostima zamenjuje njegov zamenik.

Zapisničar: Piše knjigu sedničkih zapisnika, drži u redu arhiv odseka, čini prepisku; sastavlja izveštaj, koji pomaže tehničkom i prosvetnom odeljenju. Vodi statistiku naraštaja.

Učitelj-predavač: drži predavanja, iz glava nauke za duševno-telesni razvitak deteta u društvima spojenih u župi.

Novinar: izveštava sokolsku štampu o celokupnom radu naraštaja društava spojenih u župi. Izdaje ili vodi brigu o sokolskim dečjim listovima, knjigama, brošurama, kartama i t. d. Preko njega šalju se savezna izdanja dečje sokolske biblioteke i naraštajskoga lista „Sokolića“.

Nadzornik: obilazi i nadzire rad društava, spojenih u župi. Podnaša izveštaje i prema tome se odobrava ili određuje način rada odeljenja društva.

Ostali odbornici odeljenja vrše dužnosti, koje im odeljenje odredi, kao brigu o muzeju, izložbi, biblioteci, bioskopu, pevačkom, pozorišnom odeljenju i t. d. Vanjski članovi odseka t. j. vođe-učitelji naraštaja vrše dužnosti, koje im odeljenje naredi i stoje u neprestanoj vezi sa odsekom župe.

§ 10.

Potvrda: Upravnom odboru ima da se dostavi do znanja konstituisanje prednjačkoga zbora naraštaja.

§ 11.

Biranje članova: Vođu-učitelja biraju vođe-učitelji društava spojenih u župi. Ostatak članova bira zajednička sednica prosvetno-kulturnoga odeljenja i tehnički odbor župe.

§ 12.

Sednice: sednica ima dve vrste: a) odseka za vaspitanje naraštaja u župi; b) prednjačkoga zbora.

A) Sednice odseka za vaspitanje naraštaja u župi drže se dva puta u godini i to prva koncem meseca juna i druga koncem meseca decembra. U obadvema sednicama pretresa se celokupan rad naraštaja u društvima spojenih u župi sa izveštajem funkcionara prednjačkog zbora i vođe-učitelja društava. Stvaraju se odluke i zaključci za celokupan naraštaj u župi. To isto i u decembarskoj sednici s dodatkom, da se bira vođa-učitelj naraštaja župe i predlaže se tehničkom i prosvetnome odeljenju i sastavlja se celokupan izveštaj o radu naraštaja u župi.

B) Sednice prednjačkoga zbora drže se jednom u mesecu i to pre sednice tehničkoga i prosvetno-kulturnoga odeljenja.

Dnevni red sednice otprilike je ovaj:

- 1.) Ustanovljenje prisutnih i odsutnih članova.
- 2.) Čitanje i odobrenje zapisnika prošle sednice.
- 3.) Ustanovljenje da li su zaključci posljednje sednice izvršeni.
- 4.) Prispeli dopisi.
- 5.) Izveštaj funkcionara župe.
- 6.) Podela rada do iduće sednice.
- 7.) Diskusija o opštim potrebama naraštaja župe.
- 8.) Razno.

§ 13.

Sednice dečije sokolske župe drži se dva puta godišnje.

§ 14.

Pečat odseka jeste:

§ 15.

Slučajnosti: slučaji koji nisu predviđeni u poslovniku naraštaja i tiču se pogrešaka ili potreba u opšte Sokolstva — neka se vrše prema pravilima: župe, tehničkoga zbora i prosvetno-kulturnoga odeljenja župe.

Poslovník

odseka Južnoslov. Sokol. Saveza za vaspitanje naraštaja.

§ 1.

Ime: Odsek Južnoslov. Sokol. Saveza za vaspitanje naraštaja.

§ 2.

Zadatak: da vodi, nadzire i upravlja celokupnim vaspitanjem naraštaja, u pravcu potpunog razvitka dečjega tela i duše a u zajednici sa onima državnim zvanjima, koja rade u istom pravcu, da provede organizaciju i rad na vaspitanju naraštaja, kako u školama tako i u Sokolstvu.

§ 3.

Svrha se postiže: I. skupljanjem i razmeštanjem učitelja stručnjaka prema potrebi škole i Sokolstva; II. izdavanjem knjiga, brošura, udžbenika, karata, propagandističkih plakata za decu; III. izdavanjem stručnih listova za naraštaj prema doba i duševnom razvitku deteta; IV. priređivanjem anketa sa ličnostima i ustanovama, što se slažu sa idejama Sokolstva o dečjem pitanju, životu, radu i potrebama; V. priređivanjem izložaba u vezi sa dečjim životom i radom, n. pr. izložbe dečije lepote, natecanjem vrlina i t. d.; VI. stvaranjem prednjačkih kurzeva za učitelje - prednjake, učitelje - vođe, učitelje - vaspitače; VII. priređivanjem naraštajskih kurzeva za rad dečje samouprave; VIII. izašiljanjem učitelja - predavača među decu; IX. pisanjem istorije sokolskoga naraštaja; X. stvaranjem dečjega sokolskoga muzeja i biblioteke; XI. izrađivanjem planova za sokolske dvorane s obzirom na potrebu dečjega vaspitanja u Sokolstvu; XII. provođanjem zaključaka Vidov-danskoga Sabora (odsek sokolskoškolski) XIII. priređivanjem naraštajskih sletova; XIV. izrađivanjem planova za dečja igrališta, radione, polja i njive; XV. izašiljanjem štipendista u strane zemlje; XVI. izradom stručne terminologije za školu i Sokolstvo; XVII. izrađivanjem nacрта

za odela i značke; XVIII. održavanjem veze preko uprave Saveza sa svim onim javnim ustanovama, koje rade na istom cilju kao i Sokolstvo; XIX. sakupljanjem statistike celokupnoga naraštaja; XX. opštom izvedbom organizacije i rada dečje samouprave; XXI. internacionalne veze sa poduzećima iste vrsti.

§ 4.

Članovi odseka: dele se na dvoje: a) izabrani; b) prirodni.

§ 5.

Prirodni članovi: načelnik-ca Saveza, predsednik prosvetno-kulturnoga odeljenja Saveza, učitelja-vođe župskih odseka, kao i glavni referenti za telesno vaspitanje u ministarstvima.

§ 6.

Dužnosti i prava: načelnika-ce, predsednika prosvete jesu, da paze da se rad odseka Saveza u tehničkom i prosvetnom pogledu harmonično razvija sa radom celoga Saveza. U slučaju sukoba rešava spor zajednička sednica tehničkoga odbora Saveza i prosvetno-kulturnoga odeljenja Saveza. U slučaju da je spor rešiti nemoguće, predaje se čitava stvar upravnom odboru Saveza.

Učitelji-vođe župa spojenih u Savezu imaju pravo prisustvovati svim sednicama odseka i kao takovi imaju pravo predlaganja, govora i rada, a isto tako i glavni referenti od ministarstva.

§ 7.

Izabrani članovi jesu: a) učitelj-vođa i njegov zamenik; b) sekretar; v) lečnik; g) novinar; d) nadzornik; e) knjižničar; đ) onoliki broj odbornika, koji je potreban za rad: na istoriji, za uredništvo lista, za učitelje za predavanje, za muzej, za izradbu planova za igrališta, radione, polja, njive i t. d.

§ 8.

Sastav odseka: prirodni i izabrani članovi odseka sačinjavaju prednjački zbor naraštaja u Savezu, koji članovi moraju biti radi lakšeg rada iz sedišta Saveza.

§ 9.

Dužnosti članova prednjačkoga zbora:

Voda-učitelj: da vodi brigu o radu i pokretu celokupnoga naraštaja spojenoga u Savezu. On vodi i sazivlje sednice savez-noga odeljenja — te je dužan na svaku sednicu pozvati načel-

nika-cu, predsednika prosvetnoga odeljenja Saveza i referente iz ministarstva. On je član tehničkoga odbora i tehničkoga saveta Saveza i kao takovi referent za naraštaj. On potpisuje dopise i otpise u ime odeljenja. Zastupnik je odseka u javnosti — te održava vezu sa svim zvaničnim i privatnim ustanovama, koje se bave dečjim pitanjem. On vodi javne istupe naraštaja — naročito naraštajskih sletova. Drži vezu sa učiteljima-vođama župskih odeljenja. On pazi da se zaključci sednica u život provedu. U odsutnosti učitelja vođe zamenjuje ga u svemu sa istim pravima i dužnostima njegov zamenik.

Sekretar : piše knjigu sedničkih zapisnika, te drži u redu arhivu odseka, čini prepisku i sastavlja izveštaj, koji podnaša tehničkom i prosvetnom odeljenju.

Lečnik : vodi celokupnu zdravstvenu propagandu među naraštajem u pogledu poboljšanja, održanja zdravlja i dečje higijene. Piše upute i brošure i rasturjuje među naraštaj.

Novinar : iznaša u dnevnim političkim novinama celokupan rad naraštaja, piše o tom razvoju u stručnom listu za naraštaj. Čini propagandu u novinama za dečje pitanje i rad u Sokolstvu.

Nadzornik : vrši nadzor nad radom odseka naraštaja župa spojenih u Savezu.

Knjižničar : drži i vodi u redu saveznu knjižnicu. Drži vezu sa izdavačima knjiga za decu i nastoji da listove i knjige rasturi među celokupan naraštaj Saveza.

Odbornici vrše dužnosti, koje im odeljenje poveri kao n. pr. sastavljanje naraštajske historije, organiziranje muzeja, izložaba, kinematografa, anketa, planova za igrališta, radione, polja i njive i t. d. Vanjski članovi odseka vrše dužnosti, koje im odeljenje naredi i stoje u neprestanoj vezi sa Savezom.

§ 10.

Potvrda : Upravnom odboru Saveza ima da se dostavi do znanja konstituisanje prednjačkoga zbora i odseka naraštaja.

§ 11.

Biranje članova : Učitelja-vođu biraju župski učitelji-vođe spojeni u Savezu. Ostale članove bira zajednička sednica prosvetno-kulturnoga odeljenja i tehničkoga odbora Saveza.

§ 12.

Sednica : ima dve vrste: a) odseka za vaspitanje naraštaja u Savezu; b) prednjačkoga zbora.

A) Sednice odseka za vaspitanje naraštaja u Savezu, drže se dva puta u godini i to: prva posle meseca juna, kako se održi sednica župskoga odseka a druga meseca decembra. U obe sednice pretresa se o naraštaju u Savezu, podnašaju se izveštaji župskih učitelja, izveštaji prednjačkoga zbora odseka, te se ujedno pretresaju sva pitanja, koja su u vezi sa radom i životom naraštaja.

To isto i u decembarskoj sednici s dodatkom, da se čita izveštaj za Saveznu upravu i da se bira učitelj-vođa naraštajskoga odseka u Savezu.

B) Sednice prednjačkoga zbora odseka drže se jednom u mesecu i to pre sednice tehničkoga i prosvetno-kulturnoga odeljenja.

Dnevni red sednice otprilike je ovaj:

- 1.) Ustanovljenje prisutnih i odsutnih članova.
- 2.) Čitanje i odobrenje zapisnika prošle sednice.
- 3.) Ustanovljenje dali su zaključci poslednje sednice izvršeni.
- 4.) Prispeli dopisi,
- 5.) Izveštaji i pretres funkcionara Saveznoga odeljenja.
- 6.) Podela rada do iduće sednice.
- 7.) Diskusija o opštim potrebama i pitanjima naraštaja.
- 8.) Razno.

§ 13.

Pečat odeljenja jeste:

§ 14.

Slučajnosti: slučaji koji nisu predviđeni u poslovniku, a tiču se pogrešaka ili potreba uopšte Sokolstva, neka se vrše prema pravilima: Saveza, zatim tehničkoga i prosvetno-kulturnoga odeljenja.

Poslovnici su predloženi upravi našega Saveza. Ujedno sam ih poslao glavnom odboru Južnoslavenskoga Učiteljstva te Ministarstvu Prosvete, i inače pedagoškim udruženjima.

Držim, da je ovaj način zajedničkoga rada sa svim ustanovama, koje se bave pitanjem deteta preko potreban radi toga, da se Sokolstvo zaista shvati kao pokret celoga naroda — a ne pokret sitani malen — koji može na najmanji potres s koje strane bilo da se sruši ili samo da životari.

Ovaj smer rada zastupaju i braća Česi i kažu: „Vychovavejme dorost popravajice mu uvnitr své organisace jakousi samospravu a péstrijme vědomi zodpovědnosti nejen pro život spolkovy, ale pro život véřejmy, vychovavejme pristi občany, který svym duchem i počtem utvori stát, jak si jej představujeme a přejeme, vychovavejme k' počtivosti a pravdě“. (Članak Hiller-Stefanek: „Ukoly Sokolstva v' slobodnem statu“, Sokolsky Vesnik broj 1., 1921.)

Dušan M. Bogunović
načelnik naraštaja

43-ći slet francuskih gimnastičara

Na Duhove ove godine održaće se *43-ći slet francuskih gimnastičara u gradu Lilu* u severnoj Francuskoj. Priređuje ga Savez francuskih gimnastičkih društava (Union des Sociétés de Gymnastique de France) pod zaštitom i predsedništvom samoga predsednika francuske republike g. Miljerana.

Pozivi za ovu svečanost poslati su već svima francuskim društvima, a tako isto i našem Južnoslovenskom Sokolskom Savezu.

Grad Lil, koji je u prošleme ratu strahovito stradao i u kome je porušeno više od 1800 kuća, uprkos sviju nedaća primio se organizacije sleta, i njegovi građani, koji su se za sve vreme rata herojski držali, čine već odsad pripreme da ovogodišnja svečanost postigne najveći uspeh. Mesto gde će se slet izvesti nalazi se u neposrednoj blizini same varoši, i k njemu vodi divan put zasađen lisnatim drvećem. Tuda i obalom reke Dele kroz živopisan predeo okoline Lila ići će svečana povorka sviju učesnika sleta.

Pored zajedničkih prostih vedžbi, sastavljenih iz četiri dela, u programu sleta biće i utakmice i to za odeljenja i pojedince.

A) *Obavezne utakmice* za sva društva odnosno njihova takmičarska odeljenja, sastoje se iz:

1. Dveju prostih vedžbi, koje odredi tehnički odbor;
2. Jedne vedžbe na razboju;
3. Jedne vedžbe bilo na vratilu, krugovima ili konju, (za-
visi od volje odeljenja);
4. Skoka u visinu, u vezi sa trčanjem.

Pored ovih obaveznih utakmica biće i neobavezne:

B) *Pojedinačne utakmice*:

1. Umetnička utakmica (šampionat);
2. Atletska utakmica "
3. Skok u visinu "
4. " u dužinu "
5. " s motkom "
6. Trčanje na 100 m.

C) *Specijalne utakmice za odeljenja*:

1. Specijalne produkcije bez sprava;
2. " " sa spravama;
3. Skupine bez sprava;
4. " sa spravama;
5. Relejno trčanje na 400 m. (100×4);
6. Trčanje na 110 m. sa preponama;
7. Brzo trčanje na 100 m.;

D) *Produkcije u kostimima*:*)

1. Balet ili srednjevekovni turnir;
2. Plastične poze, žive slike i t. d.

E) *Utakmica u gađanju puškom*:

1. Utakmica odeljenja sa klasiranjem pojedinaca;
2. " pojedinaca (rezervisano za pomažuće članove,
dobrotvore i počasne).

Na ovome sletu i utakmicama uzeće učešća i francuska vojska, kojoj će ovo biti sedmi put, kako zajedno sa Savezom francuskih gimn. društava izvodi slične svečanosti. Tako isto učestvovali i mnogobrojna izaslanstva francuskih liceja, koleža, učiteljskih i zanatskih škola.

U zvaničnom organu Saveza „*Le Gymnaste*“ izašla su

*) Slično „sletskoj sceni“ kod čeških sokolskih sletova.

opširna pravila i upustva za ove utakmice i opis zajedničkih vedžbi.

Naše Južnoslovensko Sokolstvo imalo je prilike da dođe u dodir i tešnju vezu sa francuskom Unijom prvi put 1913. god. prilikom međunarodnih gimnastičkih utakmica u Parizu, gde su Slovenci bili na V. mestu, a 1919. godine „Jugoslovenski Soko“ u Parizu učestvovao je na 41-om sletu francuskih gimnastičara u Nansiju, Štrasburgu, Kolmaru i Mecu, sa 75 svojih članova u svečanoj uniformi. Kako su tom prilikom bili primljeni naši Sokoli najbolje svedoče ova dva pisma, koja u prevodu donosimo a koja do sada nisu bila objavljena:

I.

Francuska republika.

Opština grada
Nansi

—
Departman
Mert i Mozel.

Nansi 21. juna 1919. g.

Predsednik opštine grada Nansija

Gospodinu Mihailu Gradojeviću

potpredsedniku „Jugoslovenskog Sokola“ u Parizu, ulica Berthollet, 15.

Gospodine i dragi druže,

Potvrđujući Vam prijem Vašega pisma od 14. juna i pošiljke koja ga je pratila, čast mi je izvestiti Vas da smo bili prijatno dirnuti zahvalnošću, koju ste izvolili izraziti odboru za organizaciju sleta, kao i delikatnošću osećaja koje gajite prema Francuskoj i njenoj gimnastičkoj mladeži.

Ako ste Vi za vreme Vašeg kratkog bavljenja u Nansiju dobili lepe utiske, molimo Vas da verujete, da ćemo mi s naše strane sačuvati najlepše uspomene o poseti naše braće južnoslovenskih Sokola. Svojom savršenom korektnošću, svojim slobodnim i spontanom držanjem, oni su odjednom zadobili simpatije članova odbora i svojih francuskih drugova, a u isto vreme su zadivili celu varoš svojom urođenom elegancijom u njihovim živopisnim sokolskim odelima.

Što se tiče divne fotografije Vašega društva, mi ćemo je staviti na najlepše mesto u našem muzeju, gde će ona opominjati naše građane kao uspomena na ovaj slet, za vreme koga je na najsrdačniji način manifestovano francusko-srpsko prijateljstvo, potvrđeno već tako sjajno na bojnim poljima.

Izvolite primiti, Gospodine i dragi druže, ponovno uverenje o našim najiskrenijim osećajima.

Predsednik,
s. r. *Simon*.

II.

Svečanost prilikom dolaska
Saveza francuskih gimnastičkih društava
u Kolmar 10. juna 1919. g.

Kolmar 21. juna 1919.

Gospodinu Mihailu Gradojeviću,
potpredsedniku „Jugoslovenskog Sokola“ u Parizu.

Gospodine predsedniče i dragi druže,

Primio sam Vaše prijateljsko pismo od 15. ov. m. koje mi je donelo toplu zahvalnost južnoslovenskih Sokola za prijem koji im je bio učinjen u Kolmaru.

Verujte mi, dragi druže, da smo mi u tu manifestaciju uneli svu našu dušu. Naš mali narod, koji je 48 godina robovao, biće večito blagodarán svima onim junacima, koji su kao vi, naša braća, dali svoju najčistiju krv za pobedu dobre stvari, za oslobođenje potištenih i za krajnju pobedu pravde i pravice.

Ja se ponosim što sam jedan od veterana iz rata od 1870. i najstariji zastavnik naših gimnastičkih društava; meni je pala u deo ta teška dužnost, biće tome skoro pedeset godina, da na sigurno mesto sklonim našu zastavu, da je zaštitim od varvarskih uvreda do boljih dana koji su evo najzad došli.

Sada nanovo živimo pod kitama naše drage trobojne zastave, a vi, vi ste došli da nam bratski stegnete ruku, da biste potvrdili naše definitivno spajanje u Slobodi: nikad, nikad vam nećemo zaboraviti taj gest, koji vam daje pravo na svu našu zahvalnost, na potpunu našu odanost.

Molim Vas pozdravite sve naše drugove južnoslovenske Sokole, sa njima mi smo puni poverenja u budućnost slobode i bratske solidarnosti, što se otvaraju pred nama.

Zdravo! i srdačno Vaš

E. Oberlen.

Prošle 1920. g. bio je 42-gi slet francuskih gimnastičara u Nici na Rivijeri, u vezi sa uspomenom na velikog francuskog rodoljuba Gambetu, čiji se grob tamo nalazi. Naš Savez nije učestvovao na tome sletu.

Ne bi trebalo propustiti ovu priliku 43-eg sleta francuskih gimnastičara i neučestvovati opet, tim pre što smo na njega

tako srdačno pozvani. Skorašnja slavna prošlost i današnjica, upućuju nas na bratsku i prijateljsku Francusku sa čijim gimnastičarima treba mi, Sokoli, da smo u najtešnjoj vezi.

Dužnici

Po broju inteligencije u jednom narodu ceni se napredak njegov. Po broju inteligencije, koja je uzela za cilj jednu ideju, zavisi ostvarenje te ideje. Ideje u jedan narod donose, pronose i održavaju najbolja deca toga naroda. Bez oslona na takovu inteligenciju, odnosno ako ona nije temelj svemu i svačemu, narod se spušta nazad u ljestvicama kulture i napretka. U kulturi preskaču ga susedni narodi, i takav narod lagano, ali pouzdano propada. Jasno je, da je u inteligenciji vojvodski duh naroda, u njoj je oličen napredak Nacije. Jedna dobra ideja, bez sumnje, je — sokolska ideja. Dobra je što vedžbom telo snaži i neguje, i po tome upliviše i na dušu. „U zdravu telu — zdrava duša“, moto je ideje sokolske. Osim vedžbom, za promicanje ideje sokolske u široke slojeve našeg naroda, potrebna su predavanja o svemu onome, što doprinosi, da se duša osveži, prosveti, spozna šta je dobro i zlo i t. d. Za ovo treba inteligencije, mnogo inteligencije. Nje nema . . . U nas je u Sokolstvu nema, naročito u Bosni i Hercegovini, gde se na prste može izbrojati inteligencija. Gde je? Tu je, među nama je. Javi se ponekad, izrekne ponekad svoj merodavni sud i pohvali ideju Sokolstva, ali na delo da stupi ko, danas, još za to ima vremena . . . Uzmimo Sarajevo. Broji blizu 80.000 stanovnika. Vedžba u sokolu jedva 100 (stotina!) muških i ženskih, Srba, Hrvata i Slovenaca. A koliko je inteligencije među njima? Ne pitajte! Sramota je i žalost golemo govoriti o tome. Ni jednog učitelja narodnog nema u redovima Sokolstva! Nijednog lečnika, ni jednog akademičara koje bilo struke . . . Mi, naročito u Bosni i Hercegovini, nismo imali plemića ni boljara. Naš narod je bio valjan težak, pošten trgovac i marljiv zanatlija. I ovaj narod, osiroteo i guljen od neprijateljske uprave (koje nas rešiše i sokolovi južnoslovenski), otkidao je od usta svoje zalogaje, štedio i školovao na strani po gde koje sinove svoje, s nadom da vide i donesu nešto dobra, da nauče narod, da mu prednjače u svemu i dignu ga iz neznanja. Davao

je, da se oni posle, vaspitani, oduže narodu kad stupe u samostalan život: da ga čeliče, oplemene, reše poroka i zabluda, povedu u lepši život, uvuku u dobre ideje. Može li svaki, tako mukom školovani inteligenat reći, da se odužio ili bar da se pomalo odužuje narodu? Ne može, mnogo ih ne može. Dokaz je Sokolstvo. Svi do jednog hvalje ga, imaju more dobrih reči za njega, ali na delo — nigde ih nema... Bratski česki narod, može se reći, oslobodili su njegovi sokoli ispod neprijateljskog jarma. Sva deca Češke su sokoli, izvedžbani i otuda je došlo ono lagano osnivanje českih legija u tuđini, koje su disciplinom i junaštvom zadivile ceo prosvetljen svet. I naš narod zar ne oslobodiše Sokolovi: Srpska vojska i divizije Jugoslavena dobrovoljaca, pod vodstvom inteligencije, oficira? Narod sam po sebi, mislimo masu narodnu, nikada ne bi izveo ovo što danas vidimo, da se inteligencija, po cenu života, nije založila za tu ideju: oslobodenje braće ispod jarma. Sokolovi, na kraju, to je narodna vojska, potrebna naročito u mutno doba, kada se različite ptice štetočine otpočnu kupiti oko naše domaje. I zar je ko drugi pozvan da razgoni te zle ptice od sokola, ptice ponosite!? Ta vojska nema vođa. Čak ni onih, što ih je narod svojim zalogašem odranio i oni obećali dug vratiti. Po pojmu našeg čestitog naroda ružno je, najružnije ne vratiti duga. Inteligencija, samo stupanjem u sokolske redove, može da izbegne prokletstvu otkinutih zalagaja...

Kojo Ćurčić

SOKOLSTVO

JUGOSLOVANSKI SOKOLSKI SAVEZ

Iz zapisnikov sej starešinstva. V rednih tedenskih sejah je starešinstvo rešilo mnogo tekoćih zadev žup in društev. Sklenilo se je, da pristopi Jugoslovanski Sokolski Savez k mednarodni telovadni zvezi, katere sedež je v Antverpen; kak delegat je bil imenovan br. dr. Viktor Murnik. Zadeva glede sudeložbe pri mednarodni tekmi, ki se vrši letos v Anversu, se odstopi T. O. — Predloženi poslovnik za naraščaj se odstopijo T. O., da sklepa o njih. Z ozirom na ogromne stroške, ki jih zahteva tisk posameznih brošur in drugih stvari se sklene ustanoviti „Sokolsko Matico“ zadrugo z o. z. Podrobnejši načrt se sklene predložiti odborovi seji Saveza, ki se vrši 26. in 27. februarja v odobrenje. Sestri Cigojevi, načelnici ženskega T. O. župe

Ljubljana I. izriče brat starosta za njeno nad vse požrtvovalno in vzorno delo v župi zahvalo starešinstva.

Vsem župam. Na skupščini v Mariboru je bilo sklenjeno, da se plačuje članarina Saveza v znesku 1 dinar za člana v dveh letnih obrokov in sicer dne 1. januarja in 1. julija. Pozivljamo vsled tega bratsko predsedstvo, da čimprej plačajo prvi obrok.

Nove knjige. V založbi Saveza je izšla nova knjiga br. dr. Lj. Pivka: Kratka metodika telovadbe. Knjiga stane 10 K.

Dalje dr. Lj. Pivko in Schaup: Telovadba. Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyrševem sestavu. Knjiga stane 20 K.

Luka Svetec. V Litiji je vmrl dne 21. januarja t. l. v starosti 95 let eden naših najzaslužnejših rodoljubov in kulturnih delavcev, notar Luka Svetec. Rojen dne 8. oktobra 1826. v Podgorju pri Kamniku, je po svojih študijah služil kot sodni seradnik na Hrvaškem in na Kranjskem, nato kot mestni seradnik v Ljubljani, končno pa je prestopil k notarijatu ter opnavljal to službo v Idriji in Litiji. Udeleževal se je tudi političnega življenja ter je bil deželni in državni poslanec. Glavno pa je bilo njegovo kulturno delovanje. V njegovi glavi se je že l. 1865. rodila misel o ujedinjenju vseh jugoslovanskih plemen in v ustanovitvi staro-ilirskega kraljestva. Med največje njegove zasluge pa moramo šteti njegovo sodelovanje pri ustanovitvi Ciril i Metodove družbe, ki jo je leta 1885. ustanovil v družbi navdušenih Jugoslovenov in kateri je bil skozi 33 let neprestano najdelavnejši podpredsednik. Leta 1914. je še vzlic visoki starosti ovdeloval pri pripravah za vsesokolski zlet v Ljubljani. Zadnjo čast so mu izkazala vsa kulturna društva. Sokoli so mu dali častno stražo in ga prenesli na pokopališče. Ob odpritem grobu se je poslovil od njega podstarosta Jug. Sokolskega Saveza br. dr. VI. Ravnikar.

Sokolski koledar za leto 1921. je razprodan. Bratska društva, ki so dobila koledar v razprodajo, pozivljamo, da čim prej pošljejo denar Savezu.

SOKOLSKA ŽUPA ZAGREBAČKA

Osnovana je 20. juna 1920. iz dijelova bivših hrvatskih župa, Fonove i Ljudevita Posavskoga, bivše srpske Krajiške i slovenske Celjske župe (Posavje).

U župi su udružena ova društva: Zagreb, Zagreb I., Jastrebarsko Glina, Petrinja, Sisak. Velika Gorica, Sv. Ivan Zelina, Dugoselo, Ivanić Grad, Kutina, Pakrac, Lipik, Samobor, Klanjec, Bizeljsko, Brežice, Krško (sa odsekom u Raki), Rajhenburg i Sevnica (sa odsekom u Boštanju).

Ukupno 20 društava sa preko 5000 članova i članica.

Za kratko vrijeme svoga rada župa je razvijala veliki aktivitet naročito minule ljetne sezone. Na sletu u Mariboru bila je jedna od najvećih župa, dok je osim toga gotovo svako društvo imalo svoje lokalne nastupe.

Kriza u zagrebačkom društvu imala je svoj uticaj i u radu same župe, jer je uslijed toga morao izostati putujući prednjački tečaj i župska natjecanja, koja su imala da dadu rezultat tečaja.

Prilike u Zagrebu rešene su tako, da je dozvolom Saveza osnovano drugo društvo, koje se nazvalo „Sokolsko društvo I.“ Ima nade, da će se sada prilike razvijati mirnije, jer će oba društva nastojati, da se posvete unutarnjem radu, koji će ih dovesti do zdrave sokolske utakmice u kojoj će nestati dosadanih razmirica.

Dana 20. februara održana je prva redovita glavna skupština župe, na kojoj je osim starješinstva župe bio prisutan izaslanik Južnoslovenskog Sokolskog Saveza brat dr. Bohinc. Društva su bila zastupana po delegatima i to: Zagreb, Zagreb I, Jastrebarsko, Glina, Petrinja, Sisak, Velika Gorica, Pakrac, Lipik, Kutina, Samobor, Klanjec, Bizeljsko, Brežice, Krško, Rajhenburg, Sevnica.

Nakon pročitanih izvještaja starešinstva, koji su primljeni na znanje što većinom glasova a što jednoglasno, prešlo se na izbor novoga starješinstva, pa je izabrana lista, koju je predložilo staro starješinstvo i to: starješina: Dragan Novak, I. zamj. starešine: Dr. Josip Zdošek, II. zamj. starešine: Tošo Janjanin, načelnik: Franjo Švarcvald, tajnik: Dr. Branko Mrvoš, predsjednik kult.-prosvj. odjela: Ante Brozović, predsjednik odjela za naraštaj: Stjepko Debeljak, blagajnik: Viktor Heumer. Zamjenici: Radoslav Mužević, Danica Kepert, Janko Ljuština. Revizori: Josip Hanuš, Ilija Bačić, Fran Sušnić.

Dr. B. M.

СОКОЛСКА ЖУПА У МОСТАРУ

Осим друштава у Хорцегновоме, Јањини и Мостару, одржане су скупштине и у друштвима у Љубушком, Невесињу, Потомју, Стоцу, Гацку и Коњицу, а у осталим друштвима наше жупе одржаће се скупштине током овог месеца.

1.) У друштву у Љубушком изабран је: за старешину брат Матеј Петровић, за заменика Јаков Анић, за начелника Владимир Смољан, за заменика начелника Ристо Витковић, за тајника др. Анте Мадираца, за благајника Владимир Буквић, за господар Влаж Вебер, за ревизора рачуна Ђуро Аралица и Мирко Рогин, за одборнике Анте Гавран, Антонија Витковић, Зулфо Пролић и Јово Тамбић. Соколски суд: др. Иво Јелавић, Бернард Гривоно и др. Анте Мадираца. Делегати за жупску скупштину Владо Смољан, а заменик Никола Тун.

2.) У друштву у Невесињу изабран је: за старешину брат др. Владимир Гаџиновић, за заменика старешине Лавослав Ваје, за тајника Јован Шупић, за благајника Данило Ракић, за начелника Јово Стилиновић, за заменика вође Љубомир Вуковић, за одборнике Перо Перишић и Коста Михајловић, за господара Петар Ковачевић. Ревизори рачуна: Данило Лажећ, Милош Радош и Даница Гаџиновић.

3.) У друштву у Потомју изабран је: за старешину брат Нико И. Сантица, за заменика старешине Рудолф Ротер, за тајника и благајника Анте Пољанић-Тутин, за начелника Нико А. Сантица. Одборници Јово Ј. Радовић, Иво Ј. Пољанић, Милан Пољанић, Анте Радовић, Петар Башић, Мато Анчић и Иво Кресаља.

4.) У друштву у Стопу изабран је: за старешину брат Јевто Михајевић, за заменика старешине Ристо Ђапин, за начелника Перо Хамовић, одборници: Оскар Шремер, Јанко Јејчић, Мухамед Шариф и Мустафа Ризванбеговић. Заменици: Салко Пашалић, Халил Башић и Винко Привишић. Надзорни одбор: Мато Шијгорић, Марко Јуровић и Хусо Капетановић. Соколски суд: Милан Курилић, Ђорђе Окука, Звонко Путица, Мујо Табаковић и Халил Марић. Ревизори рачуна: Милан Хамовић и Бајро Пашалић. Делегати за жупску скупштину: Ристо Ђапин и Перо Хамовић, заменици Лука Курилић и Јевто Михајевић.

Друштва из Гацка и Коњица нису још послала своје извештаје.

Соколско друштво у Херцеговој. Наше је друштво одржало главну годишњу скупштину дана 19. децембра 1920. Брат староста Секуловић, у подужем поздравном говору, ресумирао је рад друштва кроз 1919. годину. Препоручио је соколски рад, доказујући да са народним уједињењем није престала потреба соколског рада него напротив, сада је на Соколству да помогне одржати извојевану слободу, јер народној ствари, поред вањских, пријете и унутрашњи непријатељи: комунизам и клерикализам, те је при разглабању ове теме прочитао чланак из „Гласника“ „Рат Соколова и Орлова“; покудио је нерад а потицао на рад; похвалио нашу славну војску која својом храброшћу и дисциплином пружа довољно јамства за наш државни опстанак. Његов је говор наишао на опће одобравање.

У новој управи изабрани су слиједећа браћа: за старосту брат Јово Секуловић књижар и трговац (једногласно), затим акламацијом: за замјеника старосте брат Антун Марјановић механичар, за вођу (начелника) брат Лука Вириговић фотограф; даље су бирани слиједећи одборници; браћа Мирко Бакчевић управник поште, Крсто Трани трговац, Вељко Матковић трговац, Нико Ченић кључар, Андро Клисурса судски писар, Витомир Ломбардић агент парабродарског друштва, Јефто Ђоровић дрводјелац, сестра Мила Савић контоарискиња, брат Раде Романовић трговац, Јосип Вуличевић инжињерски шпоручик, Душан Доклестић трговац, Јосип Кошић швац, Ђуро Марјановић дрводјелац, Паско Бонтурић аидар. Даље, бирани су као чланови замјеници браћа: др. Едуард Шереда лијечник, Миливој Шабовић морнарички писар, Урош Станишић банк. чиновник, Глиго Гудељ трговац, Јулије Мартинети трг. помоћник. Ревизори: браћа Јанко Томашевић кожарски трговац и Петар Тошић банковни чиновник. У културно-просвјетни одбор бирани су браћа: Иво Станош нотар, Томислав Шамбуњак судија, Ђуро Цар трговац, др. Веселин Мрђен опћин. лијечник и Иво Вуличевић интенд. шпоручик. У соколски суд бирани су сви чланови културно-просвјетног одбора.

Три дана касније, на 22. децембра 1920., одржана је конституирајућа скупштина, на којој се подијелио рад по одборима (Одбор за соколску музику, одбор за грађење соколског дома, позоришни одбор, технички одбор за приређивање забави и илети те сакупљач

претплате на Соколски Гласник. Културно-просвјетни одбор изабрао је себи за председника брата дра. Веселина Мрђена а за тајника брата Ива Станоша.

И ако се ријетко пише о раду овог нашег врло агилног друштва, оно се може поносити са досадашњим успјесима и многим служити за примјер. Нова управа пружа довољно јамства, да ће се наставити са досадашњим успјесима.

Соколско друштво Јанјина. На годишњој скупштини држаној 16. јан. изабрана је сlijедећа управа соколског друштва у Јанјини. Старјешина: Мато Ковачевић, заменик старијеине: Baselli Dinko, вода: Jasplica Frano Antov, тајник: Jasplica Vlaho Matov, blagajnik: Bojanović Božo Ivov, odbornici: Dežulović Vlado Ivov, Poluta Mato pok. Iva, Antičević Jozo Nakov, Militić Ivo Ivov.

Соколско друштво у Мостару одржало је 2. јануара 1921. у 10 часова пре подне редовну годишњу скупштину. Након поздравна старешине брата дра. Пере Мандића прочитани су извештаји начелника, тајника, благајника, господара и ревизора рачуна. Из извештаја брата начелника види се, да је током године вежбало: мушких чланова 5472 у 144 часа, просечно 38 на час; женских чланова 4899 у 144 часа, просечно 31 на час; мушки нараштај 5172 у 106 часа, просечно 49 на час; женски нараштај 5189 у 144 часа, просечно 36 на час; мушки подмладак 2250 у 103 часа, просечно 21 на час; женски подмладак 7215 у 106 часа, просечно 67 на час. Друштво је имало три излета у околици Мостара, три сијела, једну дечију јавну вежбу, два Јавна Часа, приредило излет у Столац са Јавним Часом летос, а тако исто и у Дубровник. Било је заступано на прашком слету са три делегата, такођер при преносу видовданских хероја у Терезину, учествовало на мариборском слету са 13 чланова вежбача и 10 чланица, у Сарајеву при дочеку Н. В. Регента Александра на Јавној Вежби са 15 чланова у Хофмановој вежби и одсеком од 7 чланова на сипавама, са 20 чланица у посебној тачки прашких ритмичких вежба и одсеком на коњу. Брат Петар Чолић одржао је са дром. Златком Нарделијем шестинедељни течај са чланицама, о теорији Тиршова сустава, организацији Соколства и хигијени, који је успео врло добро. Укупљено је за Народни Свет у Великовцу К 6295 и имало је 126 претплатника на „Соколски Гласник“. Бригу око претплате на „Соколски Гласник“ и „Соколић“ води старешина брат др. Перо Мандић. Друштво је по наређењу Савеза из Љубљане организовало жупу у Мостару, позвало 23 соколска друштва из Херцеговине и Јужне Далмације на конституирајућу скупштину жупе у Мостар 28. марта прошле године и тако основало ову нашу институцију. Током године умрла су нам три врсна извршујућа члана: сестра Адела Брозовићева и Јованка Тркуљина, те брат Стјепан Куштреба. Слава им и вечни мир! У нови одбор нашег Сокола, који је према једногласном закључку скупштине, вршен аklamацијом, изабран је за старешину брат др. Перо Мандић, за заменика старешине Марко

Крезих, начелника Никола Милићевић, тајника Миливој Јелачић, благајника Јосип Виндшпурер, господара Владо Вујица, записничара Танасије Самарџић, прочелника културно-просв. одсека Никола Беговић, прочелника одсека за нараштај Петар Чолић. Одборници: Чедо Милић, Иван Солдо и Вукосава Кашиковићева. Заменици: Анђелко Влахо, Жарко Томић и Драшко Павић. Ревизори рачуна: Фрањо Зламалик и Иван Куртовић. Заменици: Коста Костић и Адам Миначић. Соколски суд: др. Цветан Спужевић, Ђорђо Перин, Перо Муса, Чедо Милић и Динко Зеџ. Делегати за жупску скупштину: старешина и вођа. Заменици: заменик старешине и заменик вође.

ЧИТУЉА

† Брат Зоран Акшамовић свештеник у Кисачу, словачком селу, недалеко од Новог Сада, умро је, након кратке и тешке болести, у четвртак дне 3. фебруара о. г. — Лака му била црна земља и вечан спомен!

Брат Ашкам, како му је гласило чудно и борбено име, спадао је у круг оне десетине, чија је лична историја чврсто везана са историјом Соколства. Акшам, Олимп, два Шувака, Симеон Мироточиви, Купус, Тимотије — Богобој, мали Милаш, и још по гдекоји, ето то су карловачки богословци, што оружани младошћу, лепотом, идеализмом и снагом, јуришаше на праг славе, и победише...

Сад Акшама нема више! Среди смо га последњи пут на соколском сабору у Новом Саду, када је као рацки поп под соколском капом предводио стотинак Словака и Словакиња из Кисача. Снажан, висок, насмејан, добар, овај је ћоса остао и после рата соклац без махне, и разумео је дивно све, као да је на договорима у Загребу био...

Једва 33. године стар легао је у гроб, силом, с леђа, изненада, срушен, оборен, као млади храст. И док за њим горко плачу двоје сиротице његове, двоје дечице, Плавша и Мара, савија нам се око срца срдита и тешка жалост, и једно упорно ћутање затвара нам уста...

Лака му била црна земља и вечан спомен!...

БЕЛЕШКЕ

Sokolsko društvo u Pakracu. U drugom broju ovogodišnjeg Glasnika iskazali smo iznos od K 20.010-60 za gradnju Sokolskog Doma u Pakracu, a danas iskazujemo daljnje prinosnike kako slijedi: Narasli kamati u prošloj godini na ulogu K 149-70. Brat Franjo Hošek (doprinaša svoju plaću općinskog mjesnog suca) u iznosu od K 250. Bratsko Sokolsko društvo u

Lipiku K 1000. Sakupljeni prilozi na akademiji Strosmajerovog dana K 575. Do sada rasprodane „Cigle za Sokolski Dom“ K 479. Ukupno K 2453:70. Gore iskazano K 20.010:60. Do sada sakupljeno ukupno K 22.464:30.

Sokolske sprave. Tvornica vježbaćih sprava Bašin i drug u Ljubljani izveštava nas, da ima na stovarištu (slagalištu) veći broj lijepo izrađenih sprava za laku atletiku, kao diskose, koplja, kugle za bacanja i t. d. Bratskim društvima preporučujemo najtoplije ovu našu tvornicu i upozorujemo, da se kod nje sve sprave mogu dobiti uz najpovoljnije cijene.

IZ UPRAVE

Pretplata. Još ima pretplatnika, koji nisu prošlogodišnju pretplatu podmirili. Ovi će biti Savezu predloženi.

Pretplatu za ovu godinu treba također marljivo ubirati i slati je, jer mi moramo sve račune svakiput i odmah podmirivati.

Kod šiljanja pretplate i narudžaba za Sok. Glasnik, treba uvijek vidljivo istaknuti dalise radi o jednom novom ili starom pretplatniku. Osim toga se treba uvijek na kuponu doznačnice (uputnice) označiti, u koju svrhu se novac šalje, da se time izbjegne nepotrebnom traženju i dopisivanju i gubitku skupocjenog vremena.

Naručbe. Kod uprave Sokolskog Glasnika mogu se dobiti:

Knjižice sa vježbama brata Hofmana i Vidmara. Cijena K 10, sa poštarijom K 12.

Slike za vježbe „Oslobodenja i ujedinjenja“. Cijena sa poštarijom K 10.

Dopisne karte „Tri junaka — tri Sokola“, ćirilicom i latinicom. Cijena K 1 po komadu.

Sokolske Glasnike godišta 1919. i 1920., ali bez broja 3-ćeg 1920. godine. Cijena K 36 po kompletnom godištu.

Pretplatnici Sokol. Glasnika, koji ova prva godišta još nemaju, treba da ih naruče, jer su vrlo važna.

Tehnički prilog. Ovom broju Sok. Glasnika prilaže se tehnički prilog svima pretplatnicima, koji su ga naručili a i onima, koji nas nisu obavijestili da li se na tehn. prilog pretplaćuju ili ne. Oni pretplatnici, koji na ovaj prilog ne reflektiraju, neka ga natrag povrate.

Tehnički prilog se može naručiti i posebno, t. j. bez Sok. Glasnika. U tom slučaju će pretplata iznositi K 30—35.

Jedan lep primer. Na 19. pr. mj. venčao se u Mostaru gosp. Jovo Pejović trgovac iz Beograda s g-đicom Rozinom Bilićevom. Tom prilikom skupio je brat Žarko Milišić sa sestrom Lenkom Bilićevom svotu od 470 K. Priložili su: Jovo i Rozina Pejović 100 K, Velimir Oborina 50 K, Božidar Petković, Ljubomir Bilić, Đorđo Doder i Tošo J. Njunjić svaki po 40 K, Đoko M. Perović, Jeftan P. Milišić, Nikola Pejović, Branko Ivanišević, Mitar Bogdanović, L. Koprivica, Vidoje Bandur i Boško Bulut svaki po 20 K.

Polovica ukupljene svote predana je sokolskom društvu u Mostaru a polovica našoj administraciji za jačanje našeg fonda oko izdataka za Sokolski Glasnik. Svima hvala! Zdravo!

Далњи добровољни прилози. Брат др. Иван Јенко, Љубљана, 10 К; Др. Јосиф Шустер, Петровац, К 14; Бошко Машин, Ириг, К 30; Јован Тотовић, Нови Сад, К 100; Алимпије Поповић, Нови Сад, К 30; Перо Векић К 100 (свој годишњи прилог); Ђуро Душинац, Загреб, К 30. Хвала и Здраво! Т. Јањанин.

Almanah „Kraljevina SHS 1921.“

Adresa Glavnog Uredništva: Novi Sad, Trg. Zanat. Komora.

Tekući račun kod Srpske Trgovačke Banke u Novom Sadu.

P. G.

S odobrenjem Predsedništva Min. Saveta, po zvaničnim podacima svih Ministarstava i uz saradivanje uglednih ličnosti cele Kraljevine izašće u prvoj polovini 1921. prvi opširni Almanah Kraljevine S. H. S. u veličini 24×30 cm. od prilike 800 do 1000 stranica.

Almanah će dati punu sliku sadašnjeg života Kraljevine: kratku istoriju, geografiju, uređenje, kulturu, finansije, industriju i trgovinu.

Dalje će Almanah doneti nov pun spisak svih velikih finansijskih, industrijskih i trgovačkih poduzeća, statistiku, i pregled sadašnjeg političko-ekonomskog stanja Kraljevine, i nove informacije i tarife za trgovinu, uvoz i izvoz.

Sem toga u Almanahu će biti prvi put spisak društava svih vrsta, raznih časopisa i novina, advokata, inženjera i lekara a također prvi put spisak najboljih knjiga raznih struka i grana književnosti na južnoslovenskom jeziku kao bibliografska preporuka.

Kratak sadržaj svakog odeljka i svi naslovi biće štampani na 4 jezika, a za svaku inostranu državu spisak firmi, koje su u vezi sa našom državom.

Ovaj Almanah treba da ima svaka kancelarija, poduzeće, banka i svaki industrijalac i trgovac, jer će u Almanahu naći veoma važnih i potrebnih stvari i podataka.

Cena je knjizi od prilike u mekanom povezu 100 dinara u divot povezu 125 dinara.

Najtoplije preporučujemo svima trgovačkim poduzećima da uvrste svoje oglase u Almanah na nekoliko jezika, jer on pruža svakom lak način, da dođe u dodir sa domaćim i inostranim firmama.

Oglasi će biti uvršteni: 1.) U samom tekstu i njima je cena: cela strana 600 din.; $\frac{1}{2}$ strane 350 din.; $\frac{1}{4}$ strane 200 din.; $\frac{1}{8}$ strane 125 din.; $\frac{1}{16}$ strane 75 din.

2.) Na kartonu pre početka svakog poglavlja: cela strana 1000 din.; $\frac{1}{2}$ strane 600 din.; $\frac{1}{4}$ 350 din.

3.) Za štampanje besplatnih kratkih podataka uvrštenih u spisku preduzeća, ako se štampaju većim slogom (masno) 25 din., a ako pak u okviru 45 dinara.

Tekst i novac za oglase treba slati na Srpsku Trgovačku Banku u Novom Sadu na tek. račun Glavnog Uredništva. Molimo da nam javite možemo li računati na Vas kao pretplatnika.

Uzevši u obzir da je ova stvar od vrlo velike, privredne i kulturne važnosti za celu našu Kraljevinu, to se nadamo da ćete nam pomoći i materijalno i moralno.

Novi Sad, 1. januara 1921.

S poštovanjem
Glavno Uredništvo

Прва југословенска творница гимнастичких справа

== БАШИН И ДРУГ ==

ЉУБЉАНА, Пред Шкофијо 19.

Израђује све врсте гимнастичких и спортских справа, те оруђа за игре. Преузима уређење читавих вежбаона соколских, школских и засебних. Поправља све справе. Фурнира притке за прече и т. д. — — — На захтев шаље прорачуне и нацрте.

Magnezia v kockah, društvene lekarnice, obveze itd. vedno sveže ima v zalogi

— Drogerija „SANITAS“ Celje. —

Zahtevajte cenik.

PRVA JUGOSLOVENSKA TVORNICA GIMNASTIČKIH SPRAVA

== BAŠIN I DRUG ==

LJUBLJANA, Pred Škofijo 19.

Izrađuje sve vrste gimnastičkih i sportskih справа, te oruđa za igre. — Preuzima uređenje čitavih vežbaona, sokolskih, školskih i zasebnih. Popravlja sve справе. Furnira pritke za preče i t. d. — — — Na zahtjev šalje proračune i nacрте.

GRADJEVNO PODUZEĆE

ARANJOS I POPOVIĆ

OVL. GRADITELJI

TELEFON BR. 6-53. ZAGREB GAJEVA UL. 10.

BUDJEJOVAČKA RESTAURACIJA

„KOLO“

preporuča se braći
Sokolima